

16.

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS

Explicans Casum

EPILEPTICUM

Quam

Annente Archiatro summo
Ex AUTHORITATE & DECRETO
ALMÆ GRAVISSIMÆQUE
FACULTATIS MEDICÆ

Pro

DOCTORATU summisque in Medicina honori-
bus & Privilegiis in ELECTORALI hac Aca-
demia consequendis

Publico eruditorum examini subjicit

TOBIAS ANDREÆ , Bremensis - Saxo.

Ad diem 25. Sept. ab horâ 9. ad 12. in Auditorio vetere.

DVISBURGI AD RHENVM;

Typis ADRIANI WYNGAERDEN , Academiz
Bibliopolæ ac Typographi. cloc loc LIX.

thol. spec.

131,2

ms. f. 100v 1310

INCLITO LIBERÆ ET IMPERIALIS REIPUBLICÆ BREMENSIS SENATV:

MAGNIFICIS, NOBILIS-
SIMIS, AMPLISSIMIS ET CONSULTISSIMIS

DN. DN. CONSULIBUS

DN. DN. SYNDICIS

DN. DN. SENATORIBUS

Patriæ Patribus vigilantissimis, me-
ritissimis,

Dominis suis ac Fautoribus æternū co-
lendis, observandis,

*Inauguralem hanc suam Disputationem
eâ quâ par est observantiâ, cultuq;
debito submissè*

Offert & Consecrat

TOBIAS ANDREÆ
Bremensis

Nihil equidem frequentius apud Medicos fieri amat, quam ut in disputationibus suis de peculiari morbo acturi eum in genere examinent. At dum accuratius oculo Philosophico rem perlustro, clarissime video, vix possibile esse, ut alicujus particularis affectus generalem definitiō nem cedere possis, quam non, si ad justam rationis censuram revoces, mutilam & mancam reprehendas. Ut enim alia taceam, si modò aciem mentis tuę dirigas ad stupendum humani corporis automaton ex infinitis non solum partibus, sed & motibus compositum, quodque omnium rerum opifex Deus totius mundi compendium & ectypum esse iussit, sine dubio clare videbis in illa ad unum effectum producendum, quam plurima, idque diversis sepiissime modis conspirare, non minus ac in macrocosmo id evenire oculata experientia & sana ratio nulla non die nos docet. Atque hinc facile colliges, illum, qui tentat aliquorum affectuum, qui in hoc automate reperiuntur (& inter quos sunt morbi & symptomata) rationes dare, non tantum non superficialiter id aggredi debere; at præterquam, quod circūspicere debeat, quo modo potius quid effectum sit, simul ad causarum legitimam seriem advertentem ut dirigat animum, necesse sum fore. Quare cum unus idemque morbus tot & tam diversis modis produci possit, modis, inquam, quorum maxima pars se cogitationi hominum subducit, quique à minutissimis circumstantiis innumeris numeris variabilibus pendent, ac proinde humana mente indagari non possunt, quem, queso, esse putas, qui in tanta mortalium caligine hoc attinget, ut tot causarum farraginem aut sub una generali definitione, ut Iliadem in nuce, concludat; aut ad minimum ejus integrum naturam unius disputationiuncula Gyaris concludat? Ego saltem hic mearum virium imbecillitatem agnoscere malo, quam ut tantæ arrogantiae reum me agam. Eaque de causa satius esse duxi, ut contentus sim, si particularem quendam casum ad manus sumerem, illumque pro modulo meo ad rectam rationis trutinam pensatum, aliorum eruditio & præjudiciis vacuo examini subjicerem. Elegi hunc in finem casum, Epilepsiam mira continentem symptomata, quæ cum præstantissimis ingenii sapientiis crucem fixerint, & in quibus explicandis non solum adhuc varie inter se doctissimi collidunt, sed & ultra probabilitatem vix quid afferant, spero me apud eruditum orbem veniam impetraturum, si ego juvenis & novus ad arma miles hoc in casu, & quidem speciali explicando, non ulterius forsitan progrediar, quam antehac progressi fuerunt. Fateor enim lubens, hunc casum talem esse in quo explicando, si id quod pure & strictè Medicum est afferre velis, parum sis dicturus, at si Philosophice eum considerare placeat (uti non in theoretica tantum, sed in practica quoque

dici solita Medicina, prout in Academis & scriptis tractatur; communiter fieri solet ac debet) amplissimum te habiturum campum, quem facile intrabis at non facile peragrabis. Sed quandoquidem jacta est alea, casum ipsum propono.

Fæmina 25. circiter annorum, habitu corporis quoad aspectum carnoso satis, at subturgido, in nosocomio quodam, illis, quos pestilens aura corripuerat, à servitiis fuit. Hæc cùm tempore quodam ad conclave quoddam properaret, sensit se occipite contracto retro trahi; at putans hoc sociam jocandi animo facere, increpavit illam jussitq; abstinerere, quia loci & temporis ratio jocum non admitteret, & sic non respiciens perrexit. Paulò post verò cùm fortius se denuo trahi perciperet, & frustra se in objurgando esse videret, indignabunda statim ad culinam se recepit. At pedem culinæ inferens eandem sociam suam quam ibi jam adesse impossibile ipsi videbatur, ibi præsentem videt, auditq; eam strenuè negantem quòd ipsam capite traxerit. Quapropter subito multumq; perturbata post dimidiā circiter horam in terram sternitur totiusque corporis motibus convulsus contorquetur, contrahit fortiter digitos, & maximè pollicem intra palmam comprimit; caput pedesq; validè quassat; præter palpitationem cordis pectus altè saepius attollitur; spuma ex ore profuit; oculos in quem situm primò cōtorquet immotus tenet; difficillimè respirat & subinde stertit; sensuū etiam externorum internorumq; usus cessat. Menses autem, cùm hoc malum ipsam invadet, fluebant. Atque ab eo tempore usque ad hoc præsens hæc calamitas illam, (iisdem paroxysmis non infreuentib;) mansit. Paroxysmi circa tempus purgationis menstruæ crebrius illam emacerant; clementius quidem si bene purgatio succedat, durius & diutiùs si contrà. Quòd si per intervalla longiora emaneant, subito & illam vix tate quid metuentem, corripiunt; si quotidie contra illam insurgant, illorum

illorum præludia & quasi velitationes præsentit, quippe
videtur ipsi ac si ex abdomen sursum quid tendat, & tum
post aliqualem tremorem frigidâ quasi perfundi, quem mox
integer paroxysmus subsequitur. Perterrita etiam quo-
vis modo vel de die vel de nocte, statim vel brevi post paro-
xyasmus recurrat. Ad se rediens verò ægra multum lan-
guet. Extra paroxysmum subinde de duritie & dolore si-
nistrī hypochondrii querelas instituit.

§. I.

Acto hoc historiæ morbi fundamento, quò melius eum cognoscamus ejusque prognosin faciamus, & de curatione circumspiciamus, non dilputabimus primo limine quis morbus sit & quo nomine veniat definiendus (hoc enim tum n̄ eliūs & certius fiet cum eum per causas suas investigaverimus) sed quantum licebit sequentes filum historiæ positæ, causas hujus mali accuratiū inquiremus, & quantum fieri poterit, qua sede stabuletur rimabimur.

§. 2. Quod ergo ad causam hujus mali antecedentem; illa partim sunt humores pituitosi frigidiq; in corpore luxuriantes, attestante id sexu fœmineo, tum habitu corporis carnoſo quidem at subturgido; partim sanguis tum temporis aliquomodo redundans & acris, ut mensium fluxus approbat. Non enim improbabile videtur, quòd perceptio violentæ illius tractionis, species convulsivi motus fuerit, qui ab acribus vaporibus oriebatur.

§. 3. At nunquam fortassis per hæc in tam tristem sortem detrusa fuisset, nili procatarratica quædam causa superveniens has ipsi turbas concitatasset. Hanc autem sicuti statuimus fuisse maximam perturbationem in quam ob inexpectatum quid incidit, ita in illa tres diversas animæ passiones considerabimus, quarum quælibet ad ægræ hujus miseriā plurimum contulit, scil. Admirationem ad aliqualem excessum progressam, Tristitiam & Horrorem. Quæ, qua ratione tantum malum producere potuerint, longiore diduictione ostendi metretur.

§. 4. Admiratio equidem primas tenet. Quid enim huic fœminæ magis in procinctu fuit posteaquam sociam suam præ oculis vidit,

dit, quam longè abesse firmiter persuasa erat; quam admiratione abripi? Quid facilius concipere possumus, quam illam admirationem plurimum adauctam fuisse, negante socia sese illam occipite traxisse? At hæc admiratio primò spiritus animales ex cavitatibus cerebri satis copiosè versùs illos cerebri poros in quos ab insperato hoc obiecto fortiter facta est impressio, determinavit, ibidemque mente illud intentè considerante, illos detinuit impressionemque illam fixit; unde paucissimi spiritus in reliquum corpus distributi fuerunt. Secundò dum attentius de casu hoc cogitare incepit, & magis magisque eum admirata est, quam plurimos spiritus ex reliqua massa sanguinis ad ideam hanc firmandam elicuit, simulque cum iis non exiguum humorum pituitosorum acrionque copiam in cerebrum attraxit.

§. 5. Verum uti imbecilles sunt fœmineæ mentes & in rebus dubiis (adjuvante ipsarum temperamento frigido) timidæ & ad tristitiam proclivissimæ, nullo modo mihi dubium esse videtur hanc ægram (ad easdem passiones vitio sui sexûs & temperamenti proprii mobilem) dum dubia est & secum perpendit, an rectè se trahi vel non perceperit, & in sequiorem partem potius inclinat, tristitiam satis magnam inde concepisse. Et ad hoc loci conditio aliquid conferre potuit. Quandoquidem enim ibi indies plurimos inter tristes ejulatus & cruciatus exspirare vidi, ad tristitiam potius mentem jam dispositam habuit. Hæc autem tristitia orifia cordis contrahendo, sanguinis justam in vasis agitationem impedivit, cogitationesque ægræ fixiores reddidit.

§. 6. Ex hoc ergo patet I. quòd, cum 1. Admiratio spiritus animales in cerebro retinuerit, & quæ 2. intentis cogitationibus confirmata, quam plurimos alios ex reliqua massa sanguinis versùs cerebrum elicuerit, (juxta §. 4.) cumque 3. tristitia sanguinem ad quietem deduxerit (juxta §. 5.) quòd, inquam, exinde spiritus pauciores, crassiores tardioresque generati sint, corpusque languidum factum.

§. 7. II. Patet quòd, quatenus 1. paucissimi spiritus ex cerebro in nervos distribuuntur (juxta §. 4.) tremor: quatenus autem 2. ob suam crassitatem tarditatemque (juxta §. 6.) addo, & paucitatem, tam liberè, quam prius per poros cutis exterioris transpirare non possunt, frigus ortum fuit. Ac sicuti hæc duo in progressu morbi, instantis paroxysmi præludia & indicia nostræ ægræ jam existunt, ita

nihil ob-

nil obstat, quò minus prima etiam vice præcesserint. Quatenus etiam sanguis extractis spiritibus quiescere vel stagnare incepit (juxta §.5.) eo ipso sequestrationem aliqualem subiit, ac rorquè redditus est; similem ferè in modum, uti sanguinem vividissimum è corpore emissum, hinc inde statim concrescere videmus, aut etiam uti experimur cerevisiam & sim: evolantibus spiritibus acescere. Et ad hanc diversam sanguinis particularum secretionem, multum juvit, quod sanguis ob præsentem fluxum menstruum acrior quodammodo fuerit. Videmus enim acria & acida viscosis & tenacibus liquoribus mixta, sequestrationem efficere.

§. 8. Dum ergo hæ duæ passiones ægræ corpus ita corrumpunt, illa nil minus suis cogitationibus involata, pergit hoc quod ipsi obtigit intentius perpendere, dubiaque & timens secum examinare, quidnam ergo fuerit, quod in se tam vividam quidem, at falsam perceptionem excitaverit. Tandemqùe non ausa dubitare, se tam clare hoc percepisse, nec etiam culpam in sociam rejicere, seposito omni dubio conclusit, necessariò ergo se à spectro illusam fuisse. Quid enim probabilius concludere possumus, cum ratio & experientia doceat ad hasce absurdas cogitationes nullos procliviores esse quam viles animas, & inter illas præsertim fœmellas, maximeqùe illas, quas melior educatio & informatio in melius non mutat; è quarum numero hanc fuisse, humilis ejus conditio docet? Et quidem experientia quotidiana comprobatum reddit, illas his phantasmatum maximè cruciari, cum aliquem misera ac tarda morte extinctum viderunt, fingentesq; sibi loco mortis, nescio quod skeleton, & mentis loco, nescio quod idolum, mira ante vel post hujus vel illius mortem sibi visa somniare. In similes ergo cogitationes ægra incidens, posteaquam diu dubitavit, quem authorem violentæ illius traditionis designet, facillimè suo suique sexūs vitioillam in spectrum, vel (ut loqui aiant) spiritum cuiusdam nuper peste suffocati transtulit, quem forsitan concepit post sua Fata redire, & ob id quod justam sui curam non egerit & sim: (quid non enim absurdī abjectæ & ad quævis inania cogitanda mobiles animæ sibi imaginantur?) vindictam sumere.

§. 9. Qua de causa, confirmatâ hoc pacto in tam absurdo phantasmate hac ægra, subito admiratio & tristitia in vehementem borrorem conversæ fuerunt, id est, in cupiditatem effugiendi malum illud,

illud, quod perniciosissimum & tanquam mortis præsentissimum periculum sibi repræsentatur, quodque mens percipiens, nictu oculi citius omnes sui corporis vires explicat, ut ab eo corpus eripiat, celerrimè nimirum spiritus animales per totum corpus in omnes musculos determinando, quibus homines vel ad resistendum armantur, vel ad fugam disponuntur, prout infirmior vel generosior eorum mens existit.

§. 10. Atque sic hi spiritus in hac ægra copiosissimè dupli de causa (§. 4 & 7. data) in cerebro accumulati, & (juxta §. 9.) citò citius potentissimè & celerrimè, at perturbatè ex eo per totum corpus distributi & cum sanguine confusi, omnium malorum & mirabilium enarratorum effectuum causam efficientem & continentem dabunt.

§. 11. Quatenus enim hi spiritus solitò aciores, copiosiores, & celeriores per totum corpus diltribuuntur, sic ut mens pro suo arbitrio illos amplius regere non possit, inordinate in nervos influunt & ad musculos delati, eorum ostiola seu valvulas rectè claudere non possunt, sed per vices, illas hinc inde per musculos antagonistas discurrendo, aperientes & claudentes, totius corporis motus convulsivos eosq; vehementes producunt. Quatenus autem ad pedes, manusq; præ aliis determinati sunt, (quia ad fugam se ægra composuit) hinc subito in terram prosternitur, pollicemque cum reliquis digitis fortiter intra palmam contrahit. Quatenus verò torpidum illum, viscosum & acrem sanguinem multum quidem attenuant, at tamen satis crassum adhuc in cor secum abripiunt, suminam in corde rarefactionem & effervescentiam efficiunt, unde cordis palpitatio & pectoris elevatio resultat. Atque hoc pacto novi spiritus & acres copiose prognati celerrimeq; versus caput & in cerebrum missi, eademque celeritate alios in reliquum corpus exturbantes, omnes ejus priores motus conservant, renovant & augent: maxime capit is, pedum manuumq; unde caput, pedesq; valide quassat.

§. 12. Interim verò dum spiritus tam celeriter per cerebrū discurrent 1. musculos oculi motorios convellunt, hinc oculos torve in eam partem, in quam primò eos flectit, detinet; 2. juxta certas naturæ leges materiam illam pituitosam unā cum spiritibus in cerebrum raptam, versus anteriora cerebri potius propellunt, & per narres & fauces expellunt, atque sic viam aëri ad inspirandum & exspirandum

randum necessariam multum intercludunt. Hinc difficillime respirat, aërisque seu attrahatur seu expellatur, dum impetu quodam pituitosam in naribus hærentem materiam transire conatur, luctâ istâ subinde stertorem excitat; dum vero exspiratus, non minore vi, præcipue per fauces tendit, eandem materiam in bullulas cogit, unde spuma ex ore profluit. Quamvis hæc spuma præsertim ex convulsione & compressione glandularum salivalium ad fauces sitarum, oriatur. Et hic validus, respirandi conatus simul in causa esse posset, cur pectus altius attollatur.

§. 13. Quod vero sensuum externorum usus siveiente paroxysmo sublatus fuerit, ejus causæ generaliores hæ dari possunt.
I. Quod mens prioribus cogitationibus involuta, vel parum vel nihil ad externorum sensuum motus attenderit. II. Quod sensorii communis organum seu glandula pinealis humore quodammodo obsessum non satis bene moveri, quodque III. spiritibus omnibus turbatis, nervisque convulsis, nihil distinctè ipsi offerri potuerit. Specialiores vero causæ à privato ipsorum organorum vitio petendæ erunt. Quippe naribus & ore pituitosâ materiâ oppletis, dum quid ex eadem versus aures protrudebatur, initio quidem inordinatus earum tympanum pulsando, tinnitus excitare potuit, at dum sufficenter jam in interioribus collecta fuit, gravem auditum fecit; sicuti dum nervos opticos obstruxit, vel etiam qualicunque modo pressit, spiritibus animalibus, jam per se ad influendum indispositis, ulterius adhuc influxum denegavit.

§. 14. Tactus vero, quia ejus organa per universam corporis compaginem distributa sunt, valde dubito, an horum respectu in totum abolitus fuerit; quamvis concedere possim ægram siveiente paroxysmo non potuisse percipere contrectationem manuum, frictionem & sim: Ut enim lumen maius obscurat minus, & durante intestino bello vel totius urbis oppugnatione, privatorum rixæ ad judices deferriri non possunt, nec etiam judices ad eas attenderent; sic in hac ægra universalí quasi omnium virium oppugnatione facta, & intestino bello concitato, mens ad tam exiguos & privatos motus non attendit, neque spiritus perturbati seu inordinate moti, distincte quidimenti offerre possunt. Hujus exemplum valde luciferum nobis dant milites, qui Marte astante leviora vulnera inficta saepius ne hilum

B

senti-

fentiunt, tum quòd omnibus suis cogitationibus vindictæ sumendæ incumbant, tum quòd spiritus irâ fervente sint perturbati. Sed quia nîl minus judices res magni ponderis & milites vulnera altiora percipiunt, ita & mentem credo interim quosdam ex vehementissimis motibus percepisse, quamvis eorum, ob memoriam expunctam, finito paroxysmo non recordetur.

§. 15. Memoriæ enim quid commendari potuit, ubi omnis sensus internus cessavit? Quippe (juxta §. 13.) mente ad alia conversa, sensus communis usus non potuit esse; & quia conarium aliqui humore obsessum fuit, non potuit spiritus animales ad claram & distinctam imaginationem excitandam determinare, quamvis copiosè illud circumfluerent; imò quia externa sensuum organa impedita fuerunt, nihil per illa memoriæ imprimi potuit.

§. 16. In hisce autem hactenus descriptis angustiis & laboribus ægra tam diu detinetur, donec pituitosa, acris & maligna illa materia, per cor totumque corpus defermentata & maximam partem discussa, ægram ob exhaustos spiritus debilem, languidam & marcentem, ad se redire sinat.

§. 17. Jam verò absoluta morbi per suas causas analysi & quasi anatome, quam ipsi commodam definitionem dabimus? Quod nomen? Generalem definitionem, quæ omnibus numeris absolute dari non posse in procœmio afferuimus, ac proinde huic casui exactè applicari non potest: at specialem afferre, quæ omnes hujus morbi causas omniaque symptomata exprimeret, nimis longum, operosum, imo & supervacaneum foret. Sufficiat ergo nobis ruditer (juxta placitum Hippocratis, attendendo ad id quod maximè manifestum est) illum descripsisse, quòd sit, *inordinatus & convulsivus variarum corporis partium, nunc harum nunc illarum successivè motus ex vehementi animæ perturbatione ortus, cui functionum vitalium & animalium partim depravatio, partim imminutio, partim abolitio conjuncta est*, quemque antiquati Epilepsiam vocare placuit.

§. 18. Sed nec dum ad Colophonem res perducta est. Restat pensum plusquam intricatum, in quo absolvendo industria præstansissimorum ingeniorum non parum se exercuit, scilicet investigationis somnis & foci insultuum epilepticorum. Et quidem, ut & nos in co-pertexendo quid tentemus, investigationem generalis omnium epilepti-

lepticorum paroxysmorum fomitis & foci (si quis inveniri humani mente potest) summis in arte viris transscribemus, quò manum intra manicam, quod ajunt, continentes, hoc in subjecto tantùm pro ingenii modulo istum rimemur , investigaturi nimirum, quare unica vice omnis illa materia epileptica non deferuerit , sed sæpius postea re-cruduerit. Nec præfari pudebit nos non arroganter affirmaturos, quòd genuinum & præter quem alius dari non possit indagaverimus focus , sed cautè per Medicam noctem iter facientes circumspectu-ros , ut prælucente qualicunque face Philosophica à lapsu saltem im-munes simus, ne quid quòd implicet affirmemus, si ipsissimam metam attingere humana, & maxime nostra, imbecillitas attingere vetet.

§. 19. Ut ergo lentè incedamus, affirmare I. audemus , quòd si de fomite horum paroxysmorum quæras , hoc est, causa quacunque conservante & ad novos paroxysmos disponente , generalis causa, ipsa mentis & corporis intima conjunctio existat ; at II. quòd in spe-cie in corpore illa principaliter quærenda sit I. quatenus inordinato, concitato & vehementissimo suo per totum corpus motu , spiritus animales vias sibi quàm plurimas, à consuetis diversas , fabricarunt, convenientes isti suæ dispositioni , quàm in primo paroxysmo habe-bant. Ac proinde sc̄opiosius per illas fluant, & in eis figuram à reliqua sanguinis massâ differentem induant , illam ad fermentationem primæ similem disponent. 2. quatenus in ægræ nostræ cerebro fir-miter repræsentati mali idea radicata est. 3. quatenus focus mate-riæ epilepticæ in certo corporis angulo stabulantis , quærendus erit.

§. 20. Afferimus III. quod & mens sola hunc morbum fovere & ad novos paroxysmos corporis disponere possit. 1. quatenus qua-cunque etiam nimia tristitia se ægra torquet, quæ h̄ic plurimum pot-est, (ut patet §. 5. & 6.) 2. quatenus in memoriam sibi revocat & sæ-pius cogitat, de eo, quod se adeò miseram reddidit. Hinc enim ad similes motus spiritus incitantur , & mens ab ipsis spiritibus ad easdem cogitationes, & consequenter ad eosdem motus edendos dispo-nitur. Ita enim Natura nos formavit , ut similibus cogitationibus si-miles motus corporei, similibusque spirituum motibus similes cogi-tationes respondeant. Unde etiam si illæ cogitationes intendantur ut ægra exhorrescat , novo paroxysmo subjugari potest : remissiori vel vehementiori, pro materia copia & dispositione ; tuin prout aliæ

circumstantiae id determinabunt. Uti & notatum aliquoties fuit; hanc ægram subito horrore percussam invehementes admodum paroxysmos præcipitataam fuisse.

§. 21. At quamvis mens plurimum ad hosce tragicos apparatus faciat, non tamen, quicquid etiam suas cogitationes intendat se solâ quid aget, sed quia corpus ad scenam hanc edendam præparatum invenit (ut §. 19. patet) magnam ejus partem absolvit. Neque adhuc sufficit mentem & corpus ita disposita esse, quia his positis nunquam forsitan tam vehementes & exorbitantes motus in corpore suscitarentur, sed inquirendus *focu*s est in quo vel ipsa materia epileptica stabuletur, quæ sufficiens sit ut absque mentis operatione præcedente vel etiam se sociante, à quacunque causa alia excitata, & è cubili suo educta, tam enoribus motibus ægram in transversum rapiat; vel talis quædam materia contineatur, quæ materiæ epilepticæ vires adaugeat.

§. 22. Utque commodius illum investigemus, & quantum licet veritati approximemus, in memoriam revocandum erit ex th. 6. & 7. frigus & languorem, quibus ante omnium primam invasionem corpus tentatum fuit. Cùm enim frigoris natura sit, ut corpora rigida, friabilia & fragibilia reddat, facile concipi potest, tale quid in viscere quodam evenire quivisse, ac proinde superveniente paulò post motu tam impetuoso atque irregulari, multis in partibus quasi perterebratum vel fissum, rarefactum aut laxatum fuisse. Quales ob partium visceris dislocationes, viscus corruptum & imbecille esse dicimus.

§. 23. Qua de causa ita dispositum viscus multum materiæ istius epilepticæ sanguino suo suscepit foviisque, quod dum reliqua per totum corpus circumvehitur, deferentataque post dispellitur, & excutitur, hæc tutè latens & similis fermenti naturam imbibens, quicquid novæ materiæ per circulationem advehitur subigit, & in simile sibi fermentum convertit. Ac proinde quam primum sufficientem quantitatem & maturitatem habet, cumque eo ad cor delata est, ad similes motus cor, cerebrum, & dependentes ab illo nervos & musculos impellit. Illa autem maturitas multis omnino modis pro causarum externalium conditione vel accelerari vel suffluminari potest. Potissimum tamen eam debere accelerari videtur, si ægra cogitando de sua

de sua conditione exhorrescat, quia hoc pacto spiritus animales tum copiosius, tum per novas fabricatas vias, versus focum determinati & reliquo fermento mixti, ad illius maturitatem praे aliis faciunt. Et hæc ratio est cur ægra, quocunque modo perterrita fiat è vestigio novo paroxysmo infestetur; quippe horror inde conceptus omnium passionum potentissimus est ad spiritus animales commovendos.

§. 24. Circumspectienti vero de tali viscere cui hæc quadra-re maxime probabile esset, ostert sese lien, qui præterquam quod sit viscus à corde remotius & instar ultimæ cellæ ex qua cordi sanguis suppeditari potest, cùm aliunde non satis copiose illuc commeat, ob porositatem suam eximiam ad majorem fragilitatem, quæ per frigus induci debuit, accommodatius fuit. Atque jam hinc ratio dari posset, cur ægra nostra subinde de dolore aut duritie sinistri hypochondrii conqueratur. Nimurum quia fieri potest ut materia copiosior in lienem collecta & fermentata ita eum infarciat, ut tumefactus partes quasdam contiguas nimis distendat, unde dolor, & manui vicinam ipsi hypochondrii partem tangentem resistat, unde durities.

§. 25. Nec tamen glandulæ per mesenterium & omentum dispersæ sicco pede præteriri debere videntur, quia & illæ imbecilles redditæ multum serosæ & acris materiæ in se recipere, retinere, eamque justâ copiâ collectam & fermentatam in sanguinem refundere potuerunt. Ut etiam non minus his jungi debent vasa uterina, in quibus tempore menstruæ purgationis sanguis plus minusve stagnans, plusque minusve putrescens, pluribus paucioribusve exhalationibus acribus sanguinem reliquum imprægnant, quæ vel cum eo per totum corpus delatæ & in focum principalem depositæ, vel acrimoniam suâ in cerebro motum excitando analogum illi, qui in ipsius paroxysmi initio convulsivorum motuum rudimentum est, mentem excitant, ut ægra metuens sibi de novo paroxysmo, spiritus per consuetas jam vias ad ipsum focum determinet, unde crebriores tum temporis paroxysmi esse debent; (juxta §. 20. & 23.) Et clementiores quidem si purgatio bene succedat, quia paucissimæ & non tam acres tum sunt exhalationes; vehementiores autem si contra.

§. 26. Atque jam his positis non difficile esse videtur rationem dare I. Cur, si crebrius & quotidie paroxysmi recurrent, ejus præludium existat vapor ex abdome quasi ascendens, & cui tremor

frigusque instar aquæ frigidæ supra totum corpus effusæ , succedat. Quotidianus enim paroxysmus indicat , materiam in liene fermentantem tenuiorem solitò esse , ex qua dum subtiliores particulae in sanguinem exhalant & alterationem quandam cordi inducunt , admonetur ægra , quod mox integer paroxysmus subsequuturus sit. Hinc anxia , timens & contrastata , sanguini majorem quietem inducit , & per consequens pauciores & crassiores spiritus progeniti , tremorem & frigus conciliant. (de quo Confer §. 7.) Hoc autem frigus dum sub forma sudoris frigidi totum corpus occupantis se ostendit , illa se aquâ quasi perfundi putat. Qui sudor quomodo oriatur , illis facile intellectu erit , qui norunt anxietatem mixtam passionem esse , ex horrore quodam antecedente ac magno metu inseguente.

§. 27. Facilè etiam II. ratio dari potest , cur si diu paroxysmi emaneant , subito & ægra nil tale metuente invadant. Diurna enim illa mora signum est , esse illam materiam magis crudam , viscosam & compactam , quæ quam primùm ad sufficientem mobilitatem attenuata & incisa est , simul & semel , & multò citius quam tenuior versus cor , ob crassiusculas suas particulas (juxta leges certas naturæ) rapi potest , atque idcirco subito & ægra vix tale quid metuente , (quia ob diurniorem e mansionem spem meliorem concepit , & ita minus de illo cogitavit) paroxysmum inducere.

§. 28. Hoc pacto igitur fomite & foco probabiliter satis (uti videtur) investigatis , ut brevibus Prognosin eliciamus , periculissimum hunc morbum esse dicimus & verendum ne illam vel corruptiat hydrops , vel in paralysin aut apoplexiā degeneret. Affirmamus porro hanc ægram humana arte curabilem non esse , tum ob id quod Hipp. Seçt. V. aph. 7. habet , tum quia non videtur ullam scientiam tam exquisitam esse , ut ad minutissima omnium rerum momenta , quæ hic in curatione observanda veniunt sufficienter attendat ; tum potius , quia nulla ars invenitur , quæ universalem hanc corporis corruptelam & habitum perversum inductum in melius formet ; tum maximè , quia nullus ægræ hujus cogitationes & animi passiones , quæ incredibilia hic efficiunt in manu sua habet , ut pro luctu illas fleat , præsertim quia mens abjecta & locus in quo vivit ad mentis corporisq[ue] curam par non est. Hinc ergo (ut hoc corollarii loco addamus) apodicticè sequitur , nullum specificum dari posse , quod omnibus

omnibus indicationibus hinc profluentibus satisfacere , & hoc mai-
lum se solo dispellere possit.

§. 29. Atque idcirco de *Curatione* parum dicendum restat, nisi quod Christiana charitas & humanitatis lex nos obstringat, ut nil intentatum prætereamus, tantumque faciamus quantum possumus, quia id quod facere deberemus non licet. Ac proinde *extra paroxysmum* 1. tentandum est an ullo modo à quacunque tristitia & consuetis pathematis ad lætitiam converti possit. 2. Exterior quævis causa ipsi terrorem pariens arcenda. 3. Diætâ & medicamentis convenientibus , materia antecedens quantum potest corrigenda, tollenda. 4. Mensium justus fluxus promovendus. In *paroxysmo* autem observandum 1. Ut bene custodiatur & cohibeatur ne vehementi quassatione vulnus aut aliud quoddam malum exterius sibi conciliet. 2. Totum corpus ita componendum, tenendum, explicandumque, ut spuma bene ex ore profluat, pollices digitique bene explicitur. 3. Materia crassa & maligna forti in aurem inspiratione aut in clamatione , aut etiam sternutatoriis , suffituque quodammodo dispepsi potest. Et forsitan hunc in finem frigidæ in faciem affusio non aliena foret. Eadem vero materia ligaturis in pedibus, brachiis , colloque factis à corde & cerebro avelli quodammodo potest.

§. 30. Quæ autem *remediorum* hisce indicationibus sufficientium *materia* existat ipsa praxis, & boni authores, qui superflue satis de illa scripserunt commodius unumque in docebunt. Qua de causanos hic falcem nostram stringentes, finem bono cum Deo imponemus. Illi Patri lumen sit laus
honor & gloria.

COROL-

COROLLARIA.

1. *Mixtio quatuor elementorum quæ vulgo concipiatur, est impossibilis.*
2. *Calidum etiam nativum & humidum primogeneum, prout apud omnes ferè admittitur, rejicimus.*
3. *Calorem per se nullum morbum, ac per consequens nec febrim si augeatur producere, cum Hippocr. statuimus.*
4. *Nos, si mente careremus, corpore valentiores & saniores futuros esse, affirmare nulli dubitamus, ideoque bruta animantia, quia mentis expertia sunt, rarissime morbo corripi.*
5. *Ac proinde Medicum in praxi etiam accuratè attendere debere, quid mens, quid corpus ad morbum faciat, concludimus.*
6. *Probabilius esse videtur lactis materiam potius chylum esse quam sanguinem.*
7. *Non sine ratione glandula pinealis aptissima mentis sedes esse dicitur.*
8. *Ventriculi cerebri in homine sano spiritus animales necessariò continent.*

F I N I S.

LOQOD